

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — 2 „ — „ Na štvrt roka — 1 „ 20 „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	---

Základ nášho programu.

Gr. Ferdinand Zichy zakladateľ a hlavný vodca ľudovej strany napísal na veľkonočné sviatky článok, v ktorom hovorí o základe programu ľudovej strany. Jestli dakedy, to je včul potrebné, aby čitatelia «Kresťana» a všetci ľudáci o tomto základe programu ľudovej strany sa presvedčili, preto aj článok ten uverejňujeme v nasledujúcom :

«Činenie pokánia a vstúpenie do seba je vždycky vec svätá a spasonosná. Každá nedela a každý sviatok sú plné pozhnania pre všetkých veriacich. Bo oni poskytujú času a príležitosti, aby, keď vôbec práca odpočívá i ten najchudobnejší delník, zarovnak ako i ten najmocnejší vodca, rozpomenul sa na Boha a vydal počet zo svojich skutkov. Tým viacej pôsobí to ten najväčší sviatok, ktorý na spasenie, na skriesenie, na posledný deň súdny a na život večný nás upomína.

Vstúpme preto aj my do seba a vydajme počet zo skutkov svojich, rozpomnime sa na to, že sme stránka kresťanská, a že sme sa preto stali takou, aby sme pravdu kresťanskú a cirkev vyznávali v zákonodárstve. Nie my ju bránime, obráni ju mocnejší než my.

Cirkev vede svet, bo nasleduje Pána nášho Ježiša Krista v zjavení evandelia a v ohlasovaní jeho svätej pravdy; vtelenie slova božieho je život a život tento je nám vzorom lásky, poníženosti, poslušnosti a tej najväčšej obety, ktorou nás Syn boží na kríži vykúpil, v skriesení je teda základom našej večnosti. Buďme predovšetkým kresťania, kajúci, ponížení a k obetám hotoví, milujme nepriateľov našich, nehľadajme zadosťučinenie, lež pravdu.

Na čele nášho programu stojí revindikácia, revízia tak ako v programme neodvislej stránky úplnosť uhorského štátu. My tiež len tak ďaleko môžeme ísť, pokiaľ nám to politická múdrosť dovoľuje, aby kresťanstvo a štát uhorský škody z toho nemaly. Preto že sme nenie odvážliví, nezriekame sa plnosti našich zásad. My môžeme byť spokojnejší ako bárs kto iný, bo politický rozhľad náš je najčistejší, snahy naše sú bez každého sebeckta, úloha naša je najvznešenejšia, láska a obetovavosť naša je najväčšia a ponevác zahynúť nemôžeme, bo je s nami sám Pán Ježiš Kristus.

V mnohých vecách obmedzuje, ako by z potrebnosti, stáť slobodu človeka, v záujme mravnosti, spoločenstva, všeobecného dobrého a k vlastnému osohu. Jestli však štát, panovníci alebo panujúce stránky politické vo vlastných záujmoch alebo z vlastného zisku prekračujú hranice svojho povolania, urážajú vždy kruhy mravnej slobody občanov.

Tak zvlášte sriadenie rodiny stáva sa dľa viery národov a bolo toto vždy predmetom náboženstva. Kresťanské manželstvo je ale sviatosť. Kristus Pán ustanovil túto sviatosť a založil jej základ, cirkev ale ju sriadila. Na tomto sa nič zmeniť nemôže. Kresťanské manželstvo je nerozlučiteľné, jedno a sväté. Ono je základom kresťanskej spoločnosti a štátu. Kolkokrát pokúsil sa štát v tomto dajaké premeny zaviesť, prekročil vždy hranice kruhu jeho moci, stúpil na úsmek a šíril nemravnosť ku vlastnej najväčšej škode.

Rušenie kresťanského článku viery, aké spáchalo sa zákonodarstvom na rodinnom práve kresťanskom, k tomu nás povzbudilo, aby sme

cieľom uvedenia do platnosti všeobecných zásad kresťanských a ku obrane záujmov cirkve našej sriadili politickú stránku. Toto musíme teda vždy na zreteli mať. Ako politická stránka ruku podať môžeme druhým v takých veciach, v ktorých s nimi súhlasíme. V otázkach občanských záujmov, náhlady svoje podrobovať môžeme požiadavkám iného politického stanoviska. Aj my sme vlastenci. Aj my stojíme na základe všeobecného práva krajinského, aj my sme verní poddaní nášho kráľa, za všetko toto aj nám slobodno je sa odúševňovať.

Našeho zvláštneho stanoviska ale a našej úplnej neodvislosti zrieknúť sa nemôžeme, ani sa do druhej politickej stránky vliať, ani druhý program ako náš prijať nemôžeme. Možno, že zastávajú, ba skutočne majú aj druhé politické stránky osožné a vlastenecké úlohy a ciele, tieto stránky však doposiaľ vždy na inom, ba nám i protivnom stanovisku stály, bo vyznávajú iné zásady. Tieto stránky doposiaľ neodhodlaly sa ku obrane článkov viery a práv cirkevných, nenie sú teda jedného smýšľania s nami dotyčne revindikácie. Radi uveríme, že sú v radoch jejich podajodní čo s nami súhlasia, dovčuľ sa však o tom nevyslovili a nenie sú náklonní súčasťní sa na našej akcii. Tým sa rozdeľujeme od nich, že my máme vieru a cirkev nadovšetko a že my to pevne držíme, že túto nielen nikdy zapreť nesmieme, lež ju i v zákonodárstve zastávať musíme a preto v záujme jej potrebné nám bojovať, dľa politiky našej stránky.

Ponevác ale kráľ náš cirkvou pomazaný a svätou korunou pokorunovaný je a ponevác Boh požehnal ho plnosťou milostí, lásky plnou poníženosťou a najsilnejšou dôverou očakávame od neho pomoc vo všetkom čo od Boha prosíme. Viera naša je prameňom nádeje a dôvery našej! Tohoto sa držíme i v tieto dni sväté!

Voličia bráňte si volebné právo.

Pri popise voličov zvädzaly sa zaiste ako inokedy tak aj toho roku všeliaké nepravosti. Liberálnym duchom nasiaknuté kommissie, ktoré sa na patričnom mieste ku popisu voličov vysielajú, nemôžu, alebo sa nechcu naučiť poriadku. Tieto popisujúce kommissie zabývajú na to, že zákon krajinský o popise voličov ku voľbe na snem, svedomite majú zachovávať. Zabývajú tiež i na to, že pri po-

pire voličov neslobodno na to ohľad brať, aké politické presvedčenie má, alebo mal volič, či pri poslednej voľbe hlasoval na liberálneho kandidáta vlády, alebo či hlas svoj dal dľa svojho presvedčenia kandidátovi druhej stránky. Komu patrí hlas pri voľbe, toho treba zapísať, nech si potom pri voľbe ablegáta na snem hlasuje podľa svojho presvedčenia, na koho chce. Veď sú tí voličia nenie malé deti, vedia teda čo majú robiť s jejich hlasom. Voličia sú k tomu občania, čo porciu platia. Keď sa hlásia ku popisu, neprosia o žiadon dar, ani z milosti notára, ani z milosti rychtára, lež žiadajú len to, čo im dľa zákona patrí.

Zákon tento si pravda dľa trpkkej skúsenosti tie patričné orgány verejnej správy všeliako vykladajú, len tak nie, ako to zákon požaduje. Tie popisujúce kommissie vidia v tých voličoch, čo sa ku popisu hlásia, obyčajne len prázdne haleny, voličia v týchto halenách nechcejú vidieť, ten im je luft. Ináč je tomu, keď sa ku popisu hlási árendáš, krčmár, alebo daktorý z tých nových zemských pánov, ktorí nedávno z Poľskej dovandrovali. Predsa ale je len ten sedliak základom blahobytu krajiny. Keď je sedliak zámožný, je aj krajina zámožná. Žid ako jedon vidiek vycical, ide do druhého. Keď mu bachor narastie a zbohatne zo sedlače, ide do druhého mesta, stane sa tam bankárom, alebo veľkým kupcom, jedinkým ale namáhaním jeho je, či je na dedine, či v tom veľkom meste, aby čím menej porcie platil. Ako si to má usporiadať, tomu sa on dobre rozumie. Má on jeho spojenia, konexie a drží sa toho príslovia, že ruka ruku umýva. Preto je aj u nás dľa skúsenosti každý žid volič, ba keby ho už i pred rokom boli pochovali, ešte aj vtedy ostane voličom. Chudobe by zaiste veľmi bolo pomôženo, keby jej len toľko šestákov dali, kolko mrtvých židov hlasovalo len pri posledných voľbách na liberálnych kandidátov po krajine. Ponevác ale toľko mrtvých hlasovalo na stránku túto, preto aj ona musela odomreť. Neplače za ňou nikto iný, ako tí židia, ktorých ona urobila pánni.

Liberálna stránka bár aj pri voľbách zomrela, ešte vždy chodí domov strašif, ako opravdivá stará bosorka. Mátožila ona aj pri terajších popisoch ku voľbám. A ako mátožila? Z Nagy-Rippény jedon volič o tomto nasledovne píše: «Dňa 3-ho apríla ráno o siedmej hodine dalo predstavenstvo obce vybuchovať, že o deviatej hodine sa započne popis voličov, aby sa každý volič do obecnej kancelárie ustanovil. Keď sa čas blížil, o deviatej hodine každý sa tam hlásil na určitom mieste popisu. Popisujúca kommissia tam ale ešte nebola a každý bol jednoducho odpravený, že ho tam netreba, bo že sa to len obecný sluha omýlil, keď ohlásil, aby sa tam každý ustanovil». Z tohoto vidno, že predstavenstvo obce tejto nedržalo sa zákona, ktorý prísne nakladá, aby sa popis voličov ku voľbe ablegáta osem dňami prvej, než sa prevede, verejne vyhlásil, teda po dedinách deň popisu osem dní prvej vybuchoval. Bolo toto teda, jestli sa to nestalo, zo stránky patričného predstavenstva obce, previnenie sa proti zákonu. Teda výstupok nielen karhania, lež i trestu hodný. Dá sa predpokladať, že sa podobné nezákonnosti

aj po iných obciach stávaly, a že liberálnymi figlami mnohí a mnohí nenie sú zapísaní do soznamu medzi voličov.

Dľa ďalšieho nariadenia zákona zostavené popisy voličov od 5-ho mája do 15-ho mája vyložené musia byť na obecnom dome alebo u notára. Každý volič a každý občan má právo ísť na obecný dom, alebo ku notárovi a povedať mu, aby mu ukázal, či je a kde je v tom popise zapísaný. Keď je zapísaný, vtedy je všetko v poriadku; jestli ale dakoho z popisu vynechali, ten nech si svoje právo reklamuje. A toto sa robí nasledujúcim spôsobom: Stoličnému ústrednému výboru (központi választmány) pošle sa protest, ktorý takto zneje: Slavný Ústredný Výbor! Ponevác ma popisujúca kommissia z menoslova voličov obce.....vynechala, proti tomuto oznajmujem protest.

Tu pod.....pripojená porciová knižočka (výťah z tabelky B) dokazuje, že minulého roku platil som.....rovnej štátnej porcie, preto prosím aby ma slavný Ústredný Výbor zapísať dal do menoslova voličov obce.....Dané v.....1905. Nasledujú podpisy dvoch svedkov. Prosbopis podpíše ten, čo protestuje. Ku reklamácii pripojí sa porciová knižka 1904. (výťah z tabelky B), rodný list, alebo vysvedčenie policie, že patričný v tej obci vskutku býva. Všetky písma ku reklamácii, teda prosbopis, porciová knižka (výťah z tabelky B), rodný list, alebo policajné vysvedčenie sú bez stempla.

Kto teda vynechaný bol z popisu voličov, nech si týmto spôsobom svoje volebné právo bráni. Netreba sa báť, ani sa nikto nesmie dať odstrašiť. Grobianiť nesmie s vami nikto, keď si vy slušným a zákonným spôsobom svoje právo hľadáte. Kto si právo svoje nevie, alebo nechce brániť, ten ho nenie hoden.

Liberalne «hospodárenie».

Ani v jednej krajine nemrňajú obecný majetok, a krajinské peniaze tak, nikde neni toľko bezočivých vlastencov, nikde sa tak neodpláca vláda sluhom svojim, tak nikde nezhabali úrady pre isté rody ako u nás.

Chudobný človek namáha sa pri krvopotnej práci cez celý život. Platí porcie sám nevie od čoho a na čo, a dost ľahko na starosť po žobraní musí chodiť, lebo čo mohol nasporiť, to mu vzal štát. Kdežto máme pánov, ktorí nič nerobia za krajinu, predsa maju veľké platy a dobré penzie. Chudoba robí aj na týchto, kdežto tí páni neraz opovrhnu chudobným človekom, robia mu žiaľ a škodu.

Chudobný človek modlí sa za vzdajší chlieb, a ďakuje Bohu keď ho má, kdežto mnohí liberálni vlastenci nie sú spokojní s pečienkou, a ustavyčne pýtajú väčšie platy. Iní zase sú zdraví, mohli by roky pracovať, len že sa im nechce, tak pýtajú penziu. Kto to platí? No my chudobní ľudia. My sme radi keď sa denne raz najeme, kdežto nejeden pán liberál nenie spokojný s jedným

platom, vlyžobre dva-tri. A to všetko na farchy chudobného ľudu.

Ponosy čujeme, že je v krajine bieda, že ľud klesá pod farchami, že nestačí platiť veľké porcie, že ľud hufom prchne do Ameriky. Prečo? Lebo nenie vstave udržať to lúpežnícke hospodárenie, ktoré panuje v našej krajine.

Nič nerobiť, a brať čím väčšie platy, je heslom mnohých vlastencov liberálnych, kdežto ľud bedáka, a volá o kústik chleba.

Hľa ovocie liberálneho šafárenia. Sadili ho vychýrení vlastenci, ktorí iného nerobili ako takú prácu, ktorá bola prosto na škodu krajiny.

Pozrime koľko je u nás úradov. Ako sú oni preplnené. Človek ozaj s počudovaním sa pýta: čo asi robia tí páni, a či je treba toľko úradníkov? Čo ťažkého robia nadžupáni, ministri, kadejaki sekretári, a komissári, a predsa maju náramné platy a veľké penzie.

Neni možné, aby to krajina vydržala. S týmto sa mrňa krajinský majetok, a toto ubija ľud chudobný. Takéto lúpežníctvo nenajdeme ani v jednej vzdelanej krajine, lebo tam viac daju na svedomie, a ináč šanujú ľud. U nás starý Tisza bol uviedol do života túto márnosť. Jak náhle sa upelešil v kresle ministerskom, porobil poriadky, aby sa tu nie len on, ale aj rod jeho udržal. Mal kolo seba stá liberálnych hladošov, ktorí boli mu telom dušou uddaní, a ktorí ustavyčne vystierali ruky o mzdu. Týchto potom na porad a celkom bezočive pechal do mästných úradov. Daktorí aj troje zastúpili. Celkom neznámi a neraz hlúpi panáci dostali sa na povrch verejného života, a počali sa rozhadzovať, cicali národ a márnili majetok krajinský. Z nich zostali ablegáti, vyšší sudcovia, nadžupáni, ministerski sekretári atď. A s tymito potom tou najväčšou dychtivosťou a s nehraničným násilým vrhol sa na národ, a vysilil väčšinu či so žandarmi či s beľárskymi prézesmi volebnými.

V stolicách a v mestách uviedol opravdové rodinné panovanie, tak že hlupáci ktorí ani schopnosti ani svedomia nemali, aby úrady zastupovali, zostali tyranmi ubohého ľudu, a zachodili s nim ako s otrokom. Takto šafáril starý Tisza s krajinským majetkom, a tak sa staral o ľud. Pravda že museli riasť dlhy krajinské, a porcie chudoby. Kdežto Tisza bol najväčším skupáňom. Nedal nikomu zo svojého. Euto mu bolo groš vydať za cigaru. Chodil v obsuchaných šatách, a jedon parazol trval mu roky, lež krajinský majetok nemilosrdne márnil. A prirodzenosť otcovu sdedil syn, a to v najväčšej miere. Štefan Tisza skúpejší je ako jeho otec. Vysokomyselnosti, pýche a nadutosti jeho niet páru. Za vládou nikto sa tak netriasol ak on, a nikto sa neukazuje národu byť takým nepriateľom, ako on. Veď on je príčina tomu, že v krajine do teraz neni poriadok, a že na nás preto Boh zná aké nestastie čaká. Celý človek samé úklady, sama falošnosť anenasytenosť. Hoc je skupáň, predsa nešanuje krajinský majetok. Kompani jeho spínajú ruky k nemu, a pýtajú odmenu za jich vlasteneckú obetavosť, a za službu liberalizmu konanú. Tam máte Percela, ktorého tak rečeno vyhodili z

kresla predsedu snemovne, a na ktorého po celej krajine kliali: dostal od Tizmu 15.000 korún z krajinského majetku. Za čo? Čo dobrého urobil pre krajinu? Za to snad čo dal šatkou znak vládnym ablegátom, aby odhlasovali nezákonnosť? Tam máte grófa Keglevicha, nie len že ho dal vyvoliť za ablegáta, nie len že ho vyznačil za predsedu snemovne, ale dá mu ešte 6000 korún penzie, a hoc je grófom, nepohne sa v ňom svedomie, že je to zdieranie národa.

Za čo dostal Keglevich tie peniaze? Za to snad že bol hlavným hercov v národnom divadle? Alebo, že ako bývalý koňak-fabrikant to zaslúžil? Koľkým chudobným ľuďom mohli dať chleba za tie tisíce? Len že vláda nemyslí na chudobných, tých nech vydržiaju obce.

Premnoho hladošov sa živori na národe. Nenie je im dost ablegátstvo, pýtajú aj penziu. Starí mameluci, ktorí pri voľbách poprepádali, dostali od Tizmu masné úrady. (Spomenem len starého Sretera, ktorému dal taký úrad, čo mu sa nerozumie.) A aby bolo dostatočných miest, dal do penzie dost mladých ľudí. Veď to neide z jeho vačku, ale z krajinských peňazí. A robí to Tisza preto, len aby udržal stĺpy liberalizmu, a aby udržal sa na vláde.

Toto je to liberálne vlastenectvo, o ktorom u nás toľko rečia a píšu. Toto je to liberálne šafarenie s krajinským majetkom. Vyzerá to tak, ako keby národ nebol na iné, len aby vydržieval kadejakých nehanebnikov, darebákov a Tiszových husárov. Posmech! Keď ich chce Tisza nasýtiť, nech im dá zo svojeho, ale nie z krajinského.

Vyzyvame spojenú opozíciu, nech bedlive prezre účty ministrov, aby sme vedeli na čo idú mozole naše. Neh strhne závoj z tých nehanebnikov a bezočivcov, ktorí vyžierajú národ. Nech vidíme tú burinu, ktorú Tiszovci siali a opatrovali, a bahno v ktorom vyrástla. Nech oslobodí národ od cicavcov.

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Politicky prehľad.

Dňa 19. apríla mnoho sa hovorilo o tom že Štefan Burian minister spoločných peňazných záležitostí mal by byť vymenovaný za ministerpredsedu uhorského. Bol toto plán Tiszov a grófa Karola Khuen-Héderváry-ho, z ktorého ale ako i z iných plánov, čo tito páni robia nič není. Dňa 20. apríla. Miestnosti kruhov politických stránok su viac menej prázdne ohľadom na blizke sviatky. Len do kruhu liberálov chodi sa niekoľko ablegátov zohrievať. Tito alebo bývajú v hlavnom meste, alebo sa haňbia ísť do jejích

okresov. Asnaď sa boja že ich tam vo veľkonočný pondelok obleju, aiebo že dostanu korbáčom. Dňa 21. apríla rozpisovali sa liberáli že z Lembergu pošlu do Uhorska Galgóczyho, ktorý ako vojak a ministerpredseda poriadok urobi v Uhorsku. Reči sa hovoria a chliať sa jie. Len že takýmto rečam liberálov už nikto neverí. 22-ho apríla sa zas len o tom chýrilo že Koloman Széll konečne vypracoval plán, a ten vraj aj kráľ prijal, dlha ktorého plánu po sviatkocho vymenovaná by mala byť vláda zo spojenej opozície. 23-ho apríla. Oproti tým chýrom, že kráľ po sviatkoch do Budapešti príde, hovorí sa všestranne, že sa to stať nemôže pred 5-tým majom. 24-ho apríla slyšal z mnohých strán, že kráľ s koncom týždňa viacej politikov povolá poznov na audiencie. Prvý bude rozumie sa gróf Štefan Tisza.

Čo robia včul politické stránky?

Tá veľká kaluza, ktorej hovoria, že je to krajinská kríza, stojí včul nepohnuteľne a len niekoľko liberálnych komárov poletuje nad ňou. V snemovni je tiež ticho, lebo ablegáti ako sa svedčí išli na sviatky domov. Nie také ticho panuje ale v jednotlivých okresoch. Tam z jednej strany rozpaduju sa liberálne stránky, ktoré boly behom rokov sriadané v jednotlivých stolicách a mestách. Mesta Debrecin, Segedin, Miskolc, Marosvásárhely vyvesilý liberalnu stránku na hanbálek. Neodvislá stránka sriaďuje sa za Dunajom, na horných stranách, pri Tisze a v Sedmohradsku. Na toto rozpadanie sa liberálov a na sriaďovanie sa neodvislej stránky, privrženci ľudovej strany, teda ľudáci nesmeju sa lohostajne so založenými rukami divať. Treba aby sa aj oni všade sriaďovali a kde sa len desať ľudákov nachodí. Treba aby sa sriaďovali, aby tvorili jedno živé, pevné a nepremožiteľné teleso, bo môžu prísť časy, kde sa cirkev, kde sa krajina a vlasť, ešte viacej ako teraz bude museť na nich opierať. Možu prísť časy, kde bude treba proti nekresťanským útokom a nápadom brániť, vlasť cirkev a ľud. Nech je teda ľudová strana sriadaná v každom okrese volebnom, v každom meste a v každej dedine. Ľudova strana je tá, ktorá dla jej programu najbližšej stojí ku kresťanstvu a ku korune svätého Štefana. A čokoľvek by naši protivníci písali a hovorili o nás, ľudová strana je tá, čo najbližšej stojí k ľudu, bo pochádza z ľudu; ona je strana opravde ľudová. A ako ľudová strana nikdy nazapredá, neopustí ľud, tak ani ľud nikdy neopustí a nezapredá ľudovú stranu, bo by tým len seba samého zapredal a opustil. Nie všetko treba ale vylučne len od ľudovej stranky na sneme očakávať, lež sriaďovať sa treba po okresoch, po stolicách, mestách a dedinách, aby ľud v rozhodnom čase, pri každej otázke a na každom mieste našol vždy svojich ochrancov. Je toto vážná robota a netreba ju odkladať. Komu sa nelení, tomu sa zelení!

Čo bude po sviatkoch?

Čo úradné a polouúradné noviny píšu, to môžeme veriť, ale na to prisahať nemusíme. Tak píšu tie úradné noviny, že vraj po sviatkoch bude u nás čulejší politicky

život. Tisza s koncom mesiaca príde do hlavného mesta. Nuž to už bude volačo. Začne sa darobná robota okolo rozluštenia štátnej krízy. Tisza tiež s koncom mesiaca bude vo Viedni. Pôjde zas na audienciu. Už ho tým dávno nevideli. Vykonný výbor spojenej opozície drží zasadnutie. Tretieho mája bude prvé zasadnutie snemu, v ktorom sa ustáli denný poriadok. Čas do tretieho mája patričné kruhy chcjú ku tomu využítkovať aby všetky ťažkosti rozriešenia štátnej krízy dľa možnosti odstránené byly. Držia to i z tej príčiny za potrebnosť, bo spojená bude triasať opozícia pre adresu na kráľa a tu sa lahko môže stať že pri tejto debatte nektory z vyslancov dopustí sa výrazov, ktoré rozriešeniu nebudu ku prospechu. Čo sa teda robí v politickom ohlade po sviatkoch? Nič! A čo sa robí je mlátenie prázdnej slamy.

Nová koalícia a nová väčšina na sneme.

Viedenské noviny píšu, že pri debatte o adrese na kráľa liberalne smýšľajúce živly spojenej opozície spojajú sa s liberálnou stránkou vlády a utvoria takto novu väčšinu na sneme, z ktorej sa potom vymenuje vláda. Tieto noviny čo takto píšu dostávajú vždy veľku podporu, subvenciu od uhorskej vlády. Tá nová koalícia, teda o ktorej tie židovské noviny píšu, je ozaj zas len Tiszov figel. Hovorí sa síce že niekedy aj motyka vystrelí — no ale teraz zaiste nie.

Druhý čierny punkt liberalného šafárenia.

Nahodou len vyšlo na svetlo že gróf Štefan Keglevich bývalý intendant národného divadla a opery tiež masťnú penziu ťahá zo štátneho vrecka a pri tom je ešte aj ablegátom. Kto je to ten gróf Štefan Keglevich? Isté pešťanské noviny píšu o ňom: Dvakrát bol intendantom, teda hlavným správcem národného divadla a kráľovskej opery. Po prve bol v tomto úrade osemnásť mesiacov, po druhe skoro štyri roky. Gazdovstvo jeho tam ale veľmi zle vyzeralo. Peňaze rozhadzoval, s hercami bol v jednotlivých potričkách a ponosy proti nemu na tolko sa množily, že sa nelen pri divadlách lež i v ministerium vnútorných záležitostí, pod ktoré patrilo docela stal nemožným. Podakoval sa teda za úrad, ktorý mu desiat tisíc zlatých ročite donášal. Išiel potom ku ministrovi Széll a s poukázanim na jeho hmotné polozenie prosil ho aby sa oň postaral, žeby lebo u dajakej banky službu dostal, alebo aby mu dal penziu. Széll ho odporúčal viacej bankam, tam sa ale báli jeho nešťastnej ruky a poneváž ho poznali, že je neznášavlivý nedali mu služby. Keglevich na to obrátil sa na ministerium s prosbou, že poneváž služby dostať nemôže aby mu dali penziu. Széll predložil túto prosbu ministerskej porade, tam ale poneváž intendant nepatrí medzi štátnych úradníkov ani do penziovho fondu neplatil, odmrstili jeho prosbu. Na to išiel Keglevich do Viedne ku kráľovi. Na jeho prosbu dostal u kráľa veľku signatúru a ministra Szélla upovedomili z Viedne aby Keglevichovi 6000 korún ako ročity milostný dar vykázal na farchu kráľovských divadiel. Od tých čias dostáva Keglevich každý mesiac 500 korún z

kassy národného divadla. Toto on sám uznáva. A to je dost. Musí preto lebo z tohoto milostného daru, alebo z ablegátstva zaďakovať. Takýchto ovadov a múch, ktoré z krajinského majetku pohodlne žijú, bude zaiste ešte viacej na liberalnej strane. Kým sa teda važnejšie pojednávajú na snemovni začnu, spojená opozícia si i tým veľkých zásluh v krajine narobi, keď všetkv tieto bezočivé ovady a muchy polapá.

Z CUDZOZEMSKA.

Rím.

Pápež Pius X. dňa 15. apríla vydal encikliku, obežník na biskupov celého katolíckeho sveta. V tomto obežníku hovorí svätý otec, že zvláštnou príčinou hlbokej nemravnosti pokolenia ľudského je nevedomosť a nezbehlosť vo viere a náboženstve. Nakladá preto svätý otec: 1. aby každý farár a vôbec každý duchovný, ktorému sverená je správa duší, každú nedelu a sviatok, bez výnimky cez celú hodinu z katekizmusu vyučovali chlapcov a dievčence všetkému tomu, čo každému potrebné je k spaseniu; 2. aby v isté čiastky roka pripravovali mládež ku sviatosti pokánia a oltárnej; 3. aby každý deň cez celý čas pôstny a keď treba aj po veľkej noci pripravovali mládež ku prvému svätému prijímaniu; 4. aby v každej obci založili kongregáciu, spolok ku vynaučovaniu v náboženstve. — Toto pápežské naloženie týka sa ale aj katolíckych rodičov. Katolícki rodičia povinní sú dietky svoje na naučenie, už či do kostola, či do školy posielat. Mnohí rodičia ale nedbajú o svoje dietky. Radšej ich pošlú kravy alebo husi pásť, ako do školy a do kostola. Po mnohých dedinách a mestách káže kňaz prázdny stenám!

Odrhnutie cirkve od štátu vo Francúzsku.

Pri ďalšom pojednávaní o predlohe na odrhnutie cirkve od štátu, ponosoval sa, jedon rečník že frajmaurerská vláda vo Francúzsku nateraz shabala platy jednomu arcibiskupovi, dvanásť biskupom a nesčíselným kňazom. K tomu jedno arcibiskupstvo a sedem biskupství neni sú zaplnené. Pri tomto pojednávaní povedal Ollivier doslovne: väčšina donáša zákon na vykynoženie náboženstva, nemá ale smelosti povedať, čo chce. Nazdávajú sa, že keď cirkvi vezmú možnosť k žitiu, s tým zničili v ľudských srdciach i každý pochop o Bohu, to sa im ale nepodari, kým nenajdu zelinku proti smrti a jej následkom. — Francúzi nedajú dotiaľ pokoja, kým ich zas Pán Boh hodne ne navštívi!

Rusko-japonská vojna.

Židovskí novinkári ešte pred sviatkami dychtivo čakali na veľkú bitku na mori medzi ruským a japonským

lodstvom. Tieto túžby sa im ale nesplnily. Veliteľ ruského lodstva Rožestvensky opustil francúzske prístavy indického oceánu a pobiera sa obozretne ďalej k severu. Nateraz nachodí sa pri čínskom ostrove Hainan, kde čaká na príchod tretieho dielu ruského lodstva pod veliteľstvom Nebogatova. O japonskom lodstve není ani chýru, ani slychu.

BESEDNICA.

O pomocných spolkoch.

(Pokračovanie.)

Jadrovania počínajú sa hýbať.

Tá summa, ktorú úd spolku platí, nazýva sa obchodnou čiasticou. Kto teda týždenne 20 halierov, a tak za rok 10 korún a 40 halierov platí, o tom to povieme, že má jednu obchodnú čiasticu. Majetnejší, viac častic vezme na seba. Kto vládne odložiť ročite 20 korún 80 halierov, ten podpíše i dve čiastice, taký potom 40 halierov platí každý týždeň. Jedným slovom, koľko častíc, toľko šesťákov.

Ešte na dve okolnosti musíme pozorovať. Prvá je tá, že vyše 4—5 častíc nedajme nikomu, lebo takýto zprvoti riadne vkladajú poplatky, neskôr ich ale sunuju. Potom tiež, takýto spolok je na vypomôžnie chudobných, a takýmto je dosť, keď sa zaviažu na 3—4 čiastice. Až budú časom medzi nami takí, ktorí budú vládnuť s osporiť sto—dvesto korún, tí nech vložia peniaze svoje do sporitelne. Netreba zabudnúť ani to, že ani zákon nedovoľuje vyše desať častíc jednému údovi. Druhá okolnosť, na ktorú ohľadom musíme byť je tá, že poplatky určité sú v jednej istej summe, a tak ani menej ani viac neslobodno vplatiť. Na príklad, keď je týždenný vplatok desať krajciarov, nikto nemôže žiadať, aby od neho 12—15 krajciarov prijali. A to je preto, lebo keby každý úd toľko vplácal, koľko sa jemu páči, tak by to ťažká vec bola koncom roka vyrátať, že aký interes padne na každého jedného.

— Hm, toto nerozumiem, pretrhol reč pána farára Bartolen Pagáč. Nuž a keď ja raz budem mať korunu, či nebudem ju smieť vložiť do kasse miesto šesťáka? A keď na druhú nedelu nebudem mať ani haliera?

— Áno, môžete vplatiť od razu korunu. Stanovy spolkové dovolujú, že údovia môžu viac týždnové takse od razu vplatiť, ba aj celo ročnú íaksu na raz.

— Prosim ponižene, a kto od razu platí, väčší interes dostane? — pýtal sa Pagáč.

— Veru nedostane. Ale ani nemôže dostať, lebo kto by bol ten múdry človek, kto by vyrátať vedel, že pri

takomto malom spolku, aký interes padne na každého úda? To by bola veľmi ťažká práca. Veď už aj to je chosen pre úda, že mu peniaze opatria.

— Tak je, a čo bude s tým, ktorý nevie riadne platiť?

— Ponevác s interismi jednako sa budeme deliť, a ponevác peniaze toho, ktorý sa oneskoril nebolý tak dlho v pokladnici ako iného, preto takýto od každej čiastice bude platiť 2 haliere interesu keď vplatok svoj zameškal.

— Celkom po pravde — povedal Ignác Hrdý. Ale prosím ponižene, za koľko rokov sa to platí do tej obecnej kasse?

— Zaraz vám vysvetlím — odpovedal pán farár.

— Že koľko rokov má sa udržať takýto spolok, to závisí od údov. Može sa tak stať, že koncom roku podelia medzi sebou to čo každý jedon odložil, alebo len po troch, alebo po viac rokoch. Čím častejšie sa delia, tým menej dostanú. Keď ale na viac rokov zariada spolok, v tom páde zriedka príde rad na delenie, a tak aj peňazí viac sa ujde. Môžete sa síce spojiť na rozličné sposoby. Na príklad, na jedon rok tak, že koncom roku vyberete z pokladnice svoje vkladky a podelite si interes.

Možno spojiť sa na viac rokov a síce dvojnásobne, 1. tak, že vklad, t. j. kapitál za celý čas zostane v kasse, a len interes dostanete koncom roku. 2. tak, že kapitál s interesom len vtedy dostanete, keď výnde termín, na ktorý ste sa zaviazali.

Možem vám povedať, že je to už vyprobovaná vec, ale najlepší je tento druhý spôsob. Tak je to ako aj so stromom. Keď ho každý rok presádzame, veru nebude porastať, kdežto keď ho na dobré miesto zasadíme, a necháme ho tam, bude očividome riasť. A potom aj príslovie hovorí: peniaze sa tam držia, kde ich je veľa. Preto za najlepšie uznávam, keď spolok náš na päť rokov založíme, tak že, keď čas vyprší, údovia nazpät dostanú jak kapitál, tak aj interes. Po šesťáku jedon, a jodon úd, odloží 5 zl. 20 kr. Za päť rokov 26 zlatých a tak dostane s interesom 28—29 zlatých, čo je chudobnému človekovi dosť dobrá pomoc. Po piatých rokoch, až sa vám bude chcieť, znovu sa spojíte, a spolok na ďalej udržite.

— Ale prosím ponižene, a keď sa volakto nedá vtedy zapisať, keď ostatní, ale časom aj on by chcel vstúpiť do spolku, či musí čakať až spolok obnovíme, pýtal sa Pavko Tesar.

— Ešte čo! — opovedal pán farár. — Možno sa dať zapisať na začiatku roku. Najlepšie je, keď spolok na nový rok sa otvorí, lebo v tom páde lachko je vyrátať aj termín, aj interes. Keď sa ale v inom čase otvorí, tak od toho dňa sa ráta rok spolkový.

— Prosim uctive pána farára, už viac raz ráčili spomenúť, že údovia, keď čas spolku vynde, nazpät dostanú peniaze aj s interesom. To nerozumiem, ako budú donášať naše korunky interes, pýtal sa Jano Slugeň.

— Dobre, že ste ma upozornili na to, lebo vám musím vásvetliť, ako porodia vaše peniaze interesy. To

sa tak stane, že do kasse vložené peniaze nenecháme na hromade plesneť, lež požičiame ich na malý interes tomu, kto sa o pomoc k spolku obráti.

— Ba ešte čo? Teda aj požičať možno u spolku? To veru dobre! — povedal Mišo Kahanec.

— Pravda že! Veď to je cieľ spolku, aby údovia sporili, a takto odložené peniažky požičali svojim utisnutým spolubratom.

Ale idzme ďalej!

Nie len s tým spomôžeme takýmto že im dáme lacnú požičku, ale aj s tým, že dlh podrobna, teda na ráty budú môcť zplatiť. Aký je to rozdiel, požičať si od žida, a od spolku. Židovi ťažko vám je platiť interes, tak že prejdú roky, zakal sa očistite z dlžoby, ale aj to sa nepodarí každému, obýčajne kravu, alebo zemičky prehltnú takáto dlžoba. Či to nebude dobre, keď ten ktorý zamožtaný je u žida obráti sa na spolok? Spolok vyrovná jeho dlh, a ten istý po drobná, poviem po dva šesťáky týždenne prinavrátia peniaze spolku.

— To je veru chvalitebné! — ozval sa Jozef Trčo — ale ja predsa to nechápem. Táto moja sprostá tekvica nemôže to pochopiť. Veď sme všetci zadlžení až po krky, a tak každému by sa zisla požička. To bych rád vedel, kde vezme spolok tolko peňazí, keď všetci budeme pýtať od neho? Lebo z našich šesťákov nenashiera sa tolko, aby bolo s tým každému zpomôžené.

— Máte pravdu. Múdre vyprávate — odpovedal pán farár. Nuž ale na múdru otázku vždy možno múdre odpovedať. Aj to vám vysvetlím. S tým začnem, že hlavný cieľ spolku je, pomôcť utisnutým s lacnou požičkou. Lebo práve to je najväčšia chyba, že kto je v núdzi, len na veľké interese dostane. Žid úzerník aj 20—30, ba aj viac pýta od sto. Šporkassa dá na 8 percentov, nuž ale to chodenie, štemple, hladanie káventov, a iné útraty tiež neidu zdarma. A takáto veľká dlžoba spolu je s chudobným človekom z jednej mysi, a veru jej sa ujdú lepšie kúsky. Ináč povedano: takúto drahú požičku nesneseme, ale vždy lepšie a lepšie upadneme do nej, až zrazu na to sa prebudíme, že toľko máme dlhu, koľko aj majetku. Potom už príde licitácia.

Teda, najprv sa to naučme, že malý gazda a remeselník, len s lacnými peniazmi si pomôže. Po druhé, že komu dá sa spomocť s požičanými peniazmi, a komu nie? Mnoho takých vyšlo na mizynu, ktorí si to nevedeli napred rozmysleť.

Poviem na to príklad.

Náš ľud veľmi sa drží zeme, a keby mohol prehltnúť by snaď celý svet. Naposledy to neni taká veľká chyba. Nech si kúpi, kto koľko vládze, dobre urobí. Ale to už neni dobre, keď aj takí kupujú zem, ktorí peňazí nemajú, ale kupujú za požičané. Idú teda fiškálovi, a ten zaopatrí im na 10—12 percentov. Zem by už mali, ale lichvu a hospodárske náradie nie. Kúpia aj to, pravda na dlžobu, a tak takí ľudia počnú hospodáriť s ohromnou dlžobou, od ktorej platia veľký interes. Pri dobrej úrode ešte zdržali by túto ťarchu, nuž ale koľko razy sa dožije gazda dobrej úrody? Čo má robiť, keď udre suchota, dažde ne-

skorné mrazy, ľadovec, ohne... a iní nepriatelia gazdu? Zaraz je žobrákom. Sám nemá čo jesť, porcie a interese musí platiť, ale neni odkiaľ. Teda čo urobí chudák hospodár? Robí nové dlhy. A takto upáda vždy lepšie a lepšie, a tak sa dožije toho smutného hosťa, o ktorom som už hovoril, že je s nim z jednej mysi. Konečne príde exekútor... Takto sa množia u nás žobráci.

Tento obraz mal by mať pred očami každý jedon hospodár.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Birmovka. Koadjutor nitrianskeho biskupa, biskup gróf Vilhelm Batthyány bude v nitrianskej diecéze birmovať asice v nasledovnom poriadku: Dňa 14. mája v Nitre, 16. v Trenčíne, 17. v Považskej Bystrici, 18. v Bystrickom Podhradí, 19. v Predmieri, 20. v Bytči, 21. v Rovnom, 22. na Vysokej, 23. na Turzovke, 24. v Rakovej, 25. na Čaci, 26. v Starej Bystrici, 27. v Kysuckom Novom Meste, 28. v Terchovej, 29. vo Varíne, 30. vo Višňovom, 31. v Rajci a 1. júna v Žilime. Potom bude birmovka zas v auguste asice dňa 17. augusta v Kostolnej a v Miticiach, 28. v Dežeri, 29. v Bánovciach, 30. v Rybanoch, 31. v Skačanoch, 1. septembra v Sučanoch (st. nitrianska), 2. v Rudnom, 3. v Novákoch, 4. v Chynoranoch, 5. vo Veľkých Boššanoch a 6. v Malých Opojnicach. — Nitriansky biskup Imrich Bende vydal kňazom svojej diecézy obežník, v ktorom ich upovedomuje, že v ktoré dni sa bude vo farnosiach udeľovať sviatosť birmovania. Zajímavé bude podotknúť, že arcipastier prizvukuje vo svojom obežníku, že gróf Vilhelm Batthyány bude i teraz v takom poriadku birmovať, ako predtým. Biskup Batthyány totiž v každej obci, do ktorej príde, ide najprv do kostola, kde sa pomodlí pred velebnou sviatosťou oltárnou a potom udeľuje veriacim biskupské požehnanie. Farár obce čaká biskupa s kropáčom svätenej vody pri dverách kostola, potom ide s ním do kostola a keď biskup udelil požehnanie, zas ho odprevadí po dvere. Na druhý deň miestny duchovný, alebo niektorý druhý kňaz bude mať kázeň. Po birmovke biskup Batthyány navštívi školu, kde sa shromaždia žiaci, ktorých sa potom biskup spýta o tom, čo sa učili. Zatým biskup Imrich Bende spomína, aby pána koadjutora na jeho zvláštnu žiadosť neuvitaly obce s dunením mažiarov a slávnosťami, lebo s tým majú obce len zbytočné ťrovy.

Zasadnutie stoličného výboru v Levoči vydržiavalo sa 3. ho apríla. Zasadnutiu predsedal hlavný župan gróf Zeno Csáky a bolo na ňom 230 výborníkov prítomných. Prvým predmetom pojednávania boli stoličné počty z roku 1904., ktoré sa bez poznámky prijaly. Za

tým prišiel ku prednáške prosbopis podžupana Aladára Raisza terajšieho ablegáta sobotského, ktorý vicišpánsku penziu pýtal. Proti tomuto veľmi vtípnou rečou vystúpil markušovský farár Julius Kern, hovoriac medzi iným, že ubohý ľud itak už dosť všeliakých tiarch musí znášať, netreba teda ešte nové farchy naň váľať. Pre tieto veľké a už neznesiteľné farchy utekajú mnohí do Ameriky. Nenašlo sa však bohuziaľ len 30 neodvislých výborníkov, ktorí mysleli na tieto farchy a na ubiedený ľud a hlasovali proti prosbopisu vicišpána. Medzi týmito bol aj Michal Mariassy bývalý opozicionálny kandidát levočský. Bývalý vicišpán bude teda od terajška dvojnásobný plat fahať; vicišpánsku penziu a ablegátsky plat. — Nenie to nič nového v terajších časoch, liberálni páni aj trojaké platy prijímajú a keď by pri tom aj celé Uhorsko do Ameriky vyvandrovať muselo.

Kardinál knieža primas ostrihomský arcibiskup Klaudius Vaszari upovedomil dopisom ostrihomského generála vikára vysväteného biskupa Jozefa Boltizsár, že päťdesiatročné kňazské jubileum svoje ohľadom na zdravotný stav svoj a rozorvané politické okolnosti krajiny, len v najprísnejšej utiahlosti mieni sláviť. Následkom toho slávnosť táto sodpovedno nariadeniu generalvikára obmedzuje sa len na vnútornosť kostolov ostrihomského arcibiskupstva.

Dr. Alexander Párvy, biskup spišský navrátil sa celkom zdravý z Abbácie do Podhradia.

Voľba hlavného slúžneho do Podhradia vo Spiši. Pri výborovom zasadnutí 3. apríla v Levoči prevedená bola voľba hlavného slúžneho do Podhradia. Dr. Alexander Holenia, podslúžny podhradský dostal 114 hlasov a Ernest Winkler, podslúžny staroveský mal 108 hlasov. Vyvolený je teda Holenia. Za podslúžneho do Podhradia je vyvolený väčšinou 45 hlasov Géza Megyesi, syn katolíckeho učiteľa z Gňazd. — So všetkým právom musí sa očakávať, že novovyvolený v úrade svojom viacej sa bude držať viery vlastného otca ako liberálnych bludov.

Nová Ves vo Spiši najviac napreduje medzi všetkými mestami vo Spiši. Od pár rokov stavajú tam každý rok 25—30 domov. Behom tohoto roku dali tam opäť na 25 domov plány vypísať. Pokazuje to na pilnosť a usilovnosť obyvateľov tohoto mesta; bez práce nemáš koláče, ale ani nových domov.

Púť do Svätého Kríža. Uvádzame v známosť všetkým milým Bratom našim a Sestrám slovenským v Pešti, Budíne, v Novej Pešti a Kannenolome hydliacim, že tohoto roku 6-ho mája usporiadame púť do Svätého Kríža

s nasledujúcim poriadkom: 6-ho mája, ráno o 5-ej hod. budeme mať svätú omšu v Jozefovskom chráme aj u pátrov Karmelitov, po ktorej pojde sa na západné nádražie. O pol 7-ej pohneme sa vlakom (železnicou) a povezieme sa do Dorogu. Ztadiaľto pôjdeme pešo na Tokod a po malej tu prestávke ďalej do Sv. Kríža, kde o pol 5-ej po poludní dorazíme. Do večera tohoto dňa trvá spoveď; večer ale vybavíme si pobožnosť na Kalvárii. 7-ho mája ráno bude na milostnom mieste sv. spoveď, sv. omša a kázeň slovenská. O 9-ej hodine pôjdeme nazad do Dorogu, ztadiaľto ale vlakom do Pešte, kde o 4-ej po poludní sa navrátime. Cena železničnej karty za osobu ta i nazad je 2 kor. 80 hal. Príhlasy k tomuto putu prijímajú sa do 3-ho mája. Hlásiť sa možno u spevára Vinceeca Jonec, v sakristii Jozefovského chrámu, u Karmelitov (u Jozefa Peés), v Kat. Delníckom Kruhu (v nedeľu po poludní) a na Kóbányi v starom kostolíku. Duchovným vodcom pútu bude velp. Edvard Sándorfí, ktorý s nami ta i nazad pocestuje. *Vincenc Jonec, Josef Peés*, spevári.

Dobrodružstvo so smutným koncom. V Olšavci pustil sa do zvydy obyvateľ Ján Demon s jedným tamjším cigáňom, ktorý mu vo zvyde nož vrazil do brucha. Ťažko ranený už v noci zomrel.

Najdená mrtvola bola pri Kalyave, v tejto poznali osobu Ondreja Paračana, krajčira z Richnavy, ktorý v opilom stave na ceste zamrzol. — Pijatika už nejedného privedla o život.

Vystahovanie do Ameriky zo Spiša. Behom prvých troch mesiacov tohoto roku vydal podžupanský úrad spišský 2609 pasov. Najviac ľudí ide do Ameriky z okresu staroveského a lubovenského. Čím sa liberáli jedine chváliť môžu, to je to že ľud húfky opúšťa krajinu.

Oznam púte do Maria-Celly. Dňa 4-ho mája pohne sa púť z Rybán do Maria-Celly. Veriaci z okolia Veľko-Topolčianskeho, z Trenčanskej, Nitranskej a Tekovskej stolice môžu sa ku tejto púti pripojiť. V deň 4-ho mája o 10 hodine po sv. omši sadnú pútnici v Rybanoch na vlak, ktorý príde od Trenčína; vo Veľkých-Topolčanoch zosadnú z vlaku a čakajú na odopoludňajší vlak, ktorý príde z Prievidze; o pol štvrtej hodine po poludní sadnú vo Veľkých Topolčanoch na železnicu všetci čo sú tam shromaždení a vezú sa cez Šarlušku, Üzbég do Lipótváru, tam presadnú na druhý vlak a vezú sa do Prešporku kde sa prenociuje. Dňa 5. mája je včasná sv. omša v jezuitskom kostole; po sv. omši ide sa hneď na železnicu, kde sa sadne na vlak a veze sa do Viedne. Na noc sa ide z Viedne do Maria Lancendorfu. Kto by si žiadal program

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a málo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Mikuláš Wesselényi pri peštanskej povodni 1838 ratuje topiacich sa.

pútu, nech obráti sa na nížepodpísaného zprievodcu, v Rybanoch (trenčianska st.) Bertalan Omelka, sprievodca pútu.

Počasie vo Spiši. Stredom mesiaca bol vo Spiši zímny, mrazivý čas, ktorý aj poľné roboty zastavil. Dňa 6-ho apríla prvý ráz sa blískalo a hrmelo. Čudno to bolo, že sňah padal a spolu aj hrmelo.

Požiar v Hranovnici. Dňa 15. apríla večer, keď už ľud bol na odpočinku, vypukol v Hranovnici vo spišskej stolici požiar, ktorému pätnásť stodol padlo v obeť. Pri tejto smutnej príležitosti vyznačil sa osobnou zmužilosťou a príkladnou obetovavosťou nadlesný Béla Janovecky, ktorý so sekerou v ruke usilovne ratoval do poslednej hodiny, čo sa ešte oratovať dalo. Požiar povstal z podloženia.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spofahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spofahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Púť do Rímu. Pútnici ktorí pred sviatkami vybrali sa do Rímu, dorazili ta všetci pri najlepšom zdraví. Vo veľkonočnú nedeľu boli prítomní na svätej omši, ktorú slúžil pápežsky komorník gróf Zichy a pristúpili ku sviatosti oltárnej. V pondelok veľkonočný boli na audiencii u svätého otea.

Obeta pálenky. V Levoči sa žena Ondreja Kapana, ktorá veľmi slopala pálené, dňa 14. apríla rázom vyvalila a viacej ani nestala. Hľa nová je to obeta tej peknej pálenky.

Uderil hrom dňa 13. apríla na levočskej marianskej hore a zabil jedného vola.

Štyria cigáni vlámali sa 10. apríla v Lengvarte do rychtárskeho domu a ukradli obecnú kasu. Zlodějov chytili.

Nepriaznivé daždivé počasie bolo vo Spiši od 16. do 21. apríla. 16 ho bol mráz, gazdovia sú v poľných robotách veľmi hatení.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich veľactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

HOSPODÁRSTVO.

O sadení zemiakov.

Jednu nedelu po litaniach viac hospodárov sa shromáždilo blízko kostola, a besedovali o vlanejšej slabej úrode.

— To bol veru planý rok, vzdychol Michal Bobula, keď ešte ani tých biedných zemiáčkov sa nám neurodilo. Inokedy požehnal Boh tolko, že sme ich mali do sýstosti, ujšlo sa z nich aj statku, teraz ale sami sme ich žiadostivi. Také sú vzácne ani pomaranče. Ale viete čo priatelia, ja som už mnoho razy rozmýšľal nad tým, že prečo má pánstvo naše hojnejšiu úrodu v zemiakoch ako my.

— To aj v mojej hlave mátoží, a divím sa tomu, poznamenal Ondrej Pazúrik.

— V tom veru neni žiadne bosorstvo, ozve sa volakto v blízkosti.

Sedliaci obrátia sa, a zazrú pána išpána. Pozdravia ho uctive, a trochu sa zahaňbia, že vypočul jejich rozhovor.

— Daj Pán Boh dobrú úrodu v tomto roku každému poriadnemu hospodárovi. Nech má hojnosť aj v zemiakoch, zavinšoval pán išpán.

— Vysliš Pán Boh, dakovali sedliaci.

— Však sa nehnevaju pre to čo som povedal, vyhovárал sa Bobula.

— Bože chráň, ba teším sa, že som vás vypočul, aspoň vám možem dať odpoveď na otázku. Poviem vám, že prečo sa nám urodí viac zemiakov, ako vám. Michal spomenul, že vlani ani zemákov nepožehnal Pán Boh. Nejednen človek vzdychal preto, lebo darmo je, to našich chudobných mnoho stojí. Len že ste si sami pričina, že sa vám ani zemiakov neurodí, lebo myslíte, že zemiak nepotrebuje žiadnu opateru, že nehľadí ani na zem, ani na prácu, a že to jedno, hoc aká fajta sa po sadi. Verte mi, že aj zemiak požaduje svoje, jak v zemi, tak v práci a aj v semene. To čo my dosiahneme na pánských zemách, to isté môžete aj vy preukázať. Pravda sme susedia, ale do veľku ani jedon z vás neprišiel pozreť, že ako prichystame zem pod zemiaky. Ja už v jeseni dám pod zemiaky zem hlboko podorať nie len preto aby na jar mäká a melnistá bola, ale aj pre tú príčinu, aby sme skrze dvojnásobné oranie vykántrili všetku burinu, ktorá darmo čo vyživa zem. A čím je mäksia zem, tým ľahšie možno okopávať a kopčiť. Vy len ráz oriete, a to hned pred sadením s čím volkáte burine, lebo zrno jej tým lepšie dostane sa pod zem, a tým bujnejšie raste. Doista ani to ste nepozreli, že ja do vyžitej ako to vy robievate nesadím, ale do takej, ktorá je v dobrej sile, ktorú predošlý rok povázali, lebo zemiaky nemajú radi frišký trus.

Od toho len bujne rastú, ľahko hniú, rapaveju, v nútri prázdne zostanú, nie su sypké, ale budú ako mydlo, a ľahko sa ich chytia rozličné choroby, ba aj stratia prirodzenú, dobrú chuť. A potom aj to treba vedieť, že nie každý hnoj má jednako účinok, a nie len vtedy máme dobrý trus, keď tento trus rozumne spravujeme, aby mal silu, keď ho vyvážame. Netreba zabudnúť, že zemiaky radšej majú piesočnatú pôdu, ako hľadáčku, a že hustá hľadáčka není pre ne.

Že akú budeme mať úrodu, to závisí v prvom páde od semena. Nie je jedno sadit hoc aké zemiaky. Zle robi, hľadáčku robí ten hospodár, ktorý nechá na sadenie drobné zemiaky, mysliac, že aj z tých budú veľké. Narastú, ale aké, a kolko? Aké semeno, taká úroda, a pokiaľ zemiaky časom i tak premenia sa zbystráčia sa, preto treba bedlivo povyberať na sadenie súce, ba ich čím častejšie s novými fajtami vyčarovať. Vy veru nemyslíte na to, ale ustavične len jednu fajtu sadíte, kdežto keby ste ma boli požiadali, bol bych vám zaopatril dobrú fajtu. Na to sú hospodárske spolky, treba sa k nim obrátiť o radu, a o sema. Tam vás neoklamú.

My už pri kopaní dávame na to pozor, že pod ktorým koreňom je hodne jednakej veľkosti zdravých zemiakov. Z týchto potom tie, čo su strednej veľkosti odložíme na sadenie. Nedržíme ich v teplej komore alebo v pivnici, kde by na meter dlhé fúzy hnaly, s čím stratia zo sily. Pred sadením z novu ich popreberáme, potom necháme ich za pár dní na povetří, aby trochu zvädly, lebo takéto hoc aj neskoršie zídu, ale majú silný vňad, a hojne rodia.

— No a čo povedia na prekrajky? pýtal sa Štefan Gatial, ktorý pozorlivo počúval reči ispána.

— To bych ja len vtedy robil, keby ma núdza donútila k tomu, ale ani vtedy bych nekrajal zemiaky hoc ako. Pri krajani na to treba hľadáčku, aby očká, kliky neprišli pod nož, lebo tie, potom nevyženú. Potom zemiak treba po zdlžke prekrojiť a nie križom. Po tretie prekrojky prv než by sme zasadili, nechajme jedon-dva dni stáť, aby ony zvädly, aby obkrajok uschnul, lebo v zemi veľmi ľahko zhnije.

Nemeškajte so sadením, lebo čím neskoršie sadíte, tým máte planšú úrodu. Najprihodnejší čas je, zpočiatku aprila. Jamy nech sú není veľmi plitké, ale aspoň tak hlboké, ako oráčina, a nech sú není jedna pri druhej. Netreba sa ponáhľať s kopáním, ale nechať zemiaky, aby dozrely. To je zle pri vás, že všetko tak robíte, ako ste videli od starých. Musíte sa podúčať, pátrať po nových spôsoboch, lebo aj hospodárstvo drží krok s časom. Aj to má — povedzme — svoju módu. Kto sa neučí, nevie nič, a kto neprobuje dačo nového, nomôže mať takú úrodu, akú má učený hospodár. Toto nezabudnite. Majte sa dobre. S Bohom!

Keď ispán odišiel, sedliaci dosviečali, ze veru čistú pravdu vravel.

— Musíme aj my tak robiť ako on. Veď je dobrý človek, a prajný, poučí nás, keď ho poprosíme, vraveli sedliaci, a šli pokojne domov. Z.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých et. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vysoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Programm spojenej púte do Mariacelly.

V porade dňa 12. marca b. r. v Zohori vydržiavanej jednomyselne sa uzavrelo, že veľká púť do Mariacelly z údolia moravského pohne sa 6-ho mája, a sice nasledovnou cestou a týmto poriadkom:

6-ho mája osobitný vlak pre púť určený sobere v Kútoch pútnikov šaštinských a kútských, ako i z celého okolia všetkých, ktorí chcú na pobožnosti účast brať. Dial sadnú na vlak pútníci svätójánski, závodski, malaeski, štvrtecki, almášski, zohorski, stupavski, a tí, ktorí sa z okolia k nám pripojá. — Lamačania, dúbavčania a novoveštania pojdu až do Marcheggu a tam dočkajú spoločný vlak. — Bystričania môžu sa spojiť s nami lebo v Dévénytő, alebo tiež až v Marcheggu. — Vo Viedni zostúpiac z vlaku pojdem do svätostefanského chrámu, kde sejdem sa s tými, ktorí prijdú dráhou druhej strany, ako Gajar, Jakubov, Hochstettno, Uhorska Ves a Dimburg. — O pol 12 bude tichá sv. omša. Z kostola hneď nastúpíme cestu, aby sme na noc prísť mohli do Maria-Enzersdorfu.

7-ho pol 6 sv. omša a kázeň. pol 7 vyjdeme na cestu, obed bude v sv. Križi, na noc dojdeme do Haffenbergu a Altenmarku.

8-ho pol 5 sa vyjde a púť sa rozdvíja; jedni pojdu do Starej Mariacelly, iní ku Kristu Dornau; omše sväté až tu sa budú slúžiť. Obed na Kammerbergu; tu nás bude čakať vlak, ktorý nás odvezie do Lilienfeldu.

9-ho pol 7 sv. omša a kázeň. Obed v Tünnici, na noc sa dojde ku sv. Anne.

10-ho pol 7 sv. omša a kázeň. Obed vo Wiener-Brückl; na večer dorazíme do Mariacelly.

11-ho celý deň sv. spoveď a iné patričné pobožnosti.

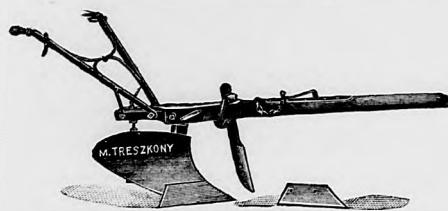
12-ho o 5 spievaná sv. omša, po ktorej vydáme sa na zpíatočnú cestu. Obed v Neuhaussi, na noc do Luncu.

13-ho pol 7 sv. omša, potom vlakom do Rosenau, na noc ku sv. Trojici.

14-ho pol 7 sv. omša s kázňou. Z Rosenau vlakom do Krumnussbaum, na noc do Mariataferl.

15-ho pol 7 sv. omša, vlakom až do Viedne, tu obed; po obede osobitným vlakom do Kútov.

Páni hospodári!

Len u mňa dostanete tie najlepšie, tohto času za nájdok najlepšie uznávanie hospodárske stroje ako: mláčačky s ocelovými guľkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitese).

Tí páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa.

Na milióny siahajúca nemožnosť platenia

k tomu prinútilo fabrikantov na štofy, aby nakopený tovar, než by ho snáď nespoľahlive platiacim borgovali, ra dšej so značným spustením na cene jeho za hotové peniaze širšiemu obecnstvu k službám prepustili. Na prevedenie tejto akcie podobral sa

Országos Posztókviteli Áruház
Budapest, VIII., Rottenbiller-utca 1.

Navidiekrozposiela poštovou dobierkou na jeden mužský oblek 3 metre jemného čierneho, tmavo-modrého, šedého alebo barnavého štofu alebo kammgarn **len za 5 zl.** Odporúčame k objednávkam, lebo hotovosť, ako sa to predvída, nebude dlho trvať. Vzorky pre veľký obeh neposiela.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepší 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper. driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijae je pod touto výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Beneditk Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovan. Bartillo vej ústnej vody, jedna fľaška 70 hl prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach. Z úst. (franko-Zasielka 95 h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedro obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu fľašu nepošlem.

Poranenie

jakéhohol'vek druhu nutno je chrániť pred zanečistením,

ponevác týmto i z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana t'azko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostriedkom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkčujúca a výtažná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá chráni rany, zánet i bol'asti mierni a javí chladivý účinok a tým ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavujú sa obratom posty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K. 16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal. 6 krabíc franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRAHA! Všetky čiastky obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad:

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ
lekárňa „U čierneho orla“
v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárňach celého Rakúska

— Hlavný sklad u **Josefa Töröka** v Budapešti. —

II.

Pendlové hodiny s hudbou.

70 cm. vysoké, pekné politirované, v škrýni z orechového dreva s bohato rezaným nákladkom, dlá pobočnej kresby hrajú samé d seba každú ohodinu najkrajšie hudobné kúsky, piesne, valier a marše koštuju s truhlou o zaobálení len zl. 6-50. Tie iste hodiny bez hudby zl. 4-50. S bitím poi a celých hodin zl. 5-—. S novým vážovým bitím zl. 5-50. Veľké pendlové hodiny s dvomi pondusmi, 130 cm. vysoké zl. 10-50. Nickel alebo ocelove Roskopf ku všednej potrebe s plombom zl. 2-—. Pri každých hodinách písomná záruka na 3 roky. — Nesodpovedné sa prečaruje alebo sa peniaze vráta. Rozposiela s poštovou dobierkou

prvy a najväčší **MAX BÖHNEL** hodinár, WIEN, sklad hodín **Margarethenstrasse 38.** Liferant c. k. štátnych úradníkov. Najväčšia a najstaršia firma. Založená 1840. Žiadajte mój obrázkový cenník s 1000 obrazmi gratis a franko.

Niet choroby vo vašom dome

ak si dáte doniesť chýrny

Kráľ'ovský-balsam

Kráľa balsamov, ktorý je proti všetkým chorobám jediné istý prostriedok a aj každý starý neuh' hneď vyliéči; teda ho treba v každom dome držať, lebo týmto chýrnym balsamom prekaží sa bolenie hlavy, lámka, pakostnica, reuma, bolenie zubov a chrbta, trhanie v nohách, kolika, bolenie žalúdka atď. slovom jediný istý liek proti každej nemoci je chýrny **Kráľovský balsam**, teda nevyhnutne je potrebné, aby v každom dome bol na pohotov. Cena veľkej fľaše 2 kor. s úplným návodom o upotrebení. Môže sa dostať u **Grósz-Nagy Ferencza** apatékára v **Debreczene č. 17.** Arany egyszertár. V Budapešti v **Török Jozsef**ovej apatieke, **Király-utca 12.** — S týmto liekom môže sa objednať v celej krajine uznaná chýrna hajduška pomáda na bavuze, od ktorej za najkratší čas možno dostať najpeknéjšie bavuze, 3 tegle za 1 kor. 50 hal.

Každá Gazdina môže byť pišná na svoju kávu!

Kathreiner Kneipp sladová káva
tam, kde kávu pijú, nemôže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvorených bálkoch známou »Kathreiner«, a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno dáva!

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasilá: **Adolf Jelínek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpět a pen ízevratím; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté illustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

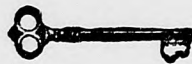
BRŮX No. 1493. (Česko.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ alebo „Klúc“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez
 akýchkoľvek škodlivých čiastok!

Vsade k dostaniu! * **Vsade k dostaniu!**

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známkou.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená zhotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí) Prává novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosa neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

ASTMA pľúcový katár krvácanie pľúc, pľúcová nemoc a žalúdočných nemocíach

irpiaci nech prečitajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dochádzajúcich listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerovania na jav donesené, pretože je to presvedčené, že trpiace obecnstvo je vstave samo súdiť podľa tu prednesených správ. Výfah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďake znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známost rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstúpenia pravdy! báť aj sprevedzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hľadali, s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vyplývania šľajmu. — Klania v prsach a v chrbtovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie sprevedza. — Pluvanie krvi, často neporiadno účinkovanie srdca spojené s veľkou bojzivosťou, nespanlivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaobranie, či sa nohy studené a udanie úplnej adresy :

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 80/D.

25 ročný katár.

V 18. roku som ochorel, lebo v rozpálenosti som vodu pil. Veľký kašeľ som mal, a keď som stúpil, ťažko som vedel dýchať. Po jednom roku som ztratil, t. j. po roku ma opustilo, ale neskoršie som chorobu túto spätky dostal, najviac som trpel vo veľkej horúčosti, v jaseňi a v špatnom čase. Stav tento vždy väčší bol, tak že som myslel, že sa zadusím. Doktori tí len uľavili ťažkosti moje, ustavičný kašeľ natoľko ma sos abil, že som len sedieť mohol, v poslednom čase ale od všetkých bolestí som len sedieť mohol, v poslednom a toto obyčajne 4—5 dni trvalo, odpočinku som nikdy nemal. Doktori mi povedali že mojej nemoci není pomoc len uľavenie. Posledný doktor mi povedal, že mám katár, naposledy ale keď už celkom slabý a chudý som, lež aj život som zunoval, čítal som o liečiacom ústave „Spiro spero“, ku ktorému som sa aj obrátil o pomoc. Zprvoti sa mi zdalo, že horšie sa cítim, no ale o 3 týždne som sa lepšie cítil, od tohto času veľmi friško som sa liečil a aj postel som zanechal a chvala Bohu aj zamestnanie som zaujal, ktoré som pre nemoc opustil musel, a aj dneska som tu bez toho, žeby z nemoci aj najmenej badal. Za povinnosť si držím vďaka odaf za mne danú radu a lieky a hotový som ústav „Spiro spero“ aj bárkomu odporúčať, kto v nemoci takejto trpi.

S úctou

Anton Deisl, Steyr (Hornia Austrla), Duckertstr. 17.

Astma pľúcový katár.

Dľa najlepšieho mojeho vedomia dávam na javo pochádzania a liečenia mojej nemoci. Bez všetkých predznakov, jedno ráno som zbadal v hrdle chrchľajúce a pískajúce hlasi. Probval som vykašľať, ale bolo darobné a pritom ma aj zadušalo, záduch väčšej a väčšej miere nastával, pri najmenšom násilení som sa strašne potil, čo veľmi zlé následky malo. Kašľanie ma tak strašne napádalo, že som nie zrietka bez seba ostal.

Samo sebou sa rozumie, že v takomto položení som ani pracovať ani ležať nemohol, bol som prinútení celý deň a noc sediaci stráviť.

Pri najmenšom pohnutí ma strašne zadušalo. Bol by som rád býval, keby čím skôr koniec bolo somnou. Bol som napolutovania. Hľadal som pomoc v časopisoch, kde som aj našiel takzvaní **astmový prach**, ktorí mi aspoň polachčil, ale o vykurovanie ani reči nebolo. Asi za dva roky som upotrebil za 70 mariek.

V tom čase mi odporučali liečujúci ústav „Spiro Spero“ a som sa odhodlal že ešte aj toto oprobujem. Už po prvých nariadeniach čo som obdržal, povzbudilo vo mne smelosť a úfania. A toto poslednie liečenie bolo najlepšie. Všetké nariadenia som usilovne z energiou previedol, a musím povedať že po Bohu len im ďakovať môžem za moje uzdravenie. Usilovať sa budem pri každej príležitosti jejich liečenie odporúčať. Zostávam s úplnou úctou a vďakou

Franc Xaver Wagner, Haunstetten (Bávorsko).

Za opravdivosť rukopisu Haunstetten (Bávorsko).

(P.)

E. Hüber, mešťanosta.

Pľúcny katár.

Pred dvoma rokmy som ochorel na pľúcnu nemoc. Prv nežli by som bola lekársku pomoc hľadala, som za čas odľahovala. Všetliaké

lieky som užívala, ale bez všetkého výsledku a takto som sa celkom uspokojila s mojou nemocou a trpela som do februára tohoto roku až som z nenazdania čítala o liečiacom ústave „Spiro spero“ a som sa listovne obrátila na ústav tento, odkiaľ som o tri dni dostala liečujúce nariadenia. Dľa nariadenia som sa hneď začala opatrovať a o pár týždňov som už o polachčenie so dňa na deň vo väčšom stupni cítila. Moje úplné vyliečenie môžem ďakovať jedine liečujúcemu ústavu „Spiro spero“. Tento ústav môžem každému trpiacemu odporúčať, pričom sa aj liečujúce výdavky veľmi ľavne

Emma Kratzer, strojnícova žena.

Ingolstadt, Münzbergstrasse 7.

Pľúcna nemoc, krvácanie pľúc.

Skrz presilenie v robote som ochorel v roku 1899. na pľúcnu nemoc, s ktorej som sa vyliečil na čas zakiaľ som lekársku pomoc upotrebil.

Nevedel som, že takáto vnútorná nemoc potrebuje neprestajnú opateru. V roku 1901. som znovu dostal pľúcny katár, pričom ma mnoho rázy krv zaliala a tak som oslábol, že som bol prinútení do postele lahnúť. Príčina mojej nemoci bola zas presilenie v robote a mrcha povetrie atď.

Až som sa v novinách dočítal o liečujúcom ústave „Spiro spero“ Niederlössnitz pri Drezde, a dľa zadržania udaných nariadeniach sa mi podarilo moju nemoc celkom odstrániť a úfam, že sa mi ani viac nenavrátí, opakujúc moju vďaku zostávam s úctou

Ján Buxbaum.

Haselbach pri Stockerau Dol.-Austria.

Za opravdivosť ručí obecné predstavenstvo.

Kronberger, obecný predstavený.

Zalúdočvá a črevová choroba.

Pre tento zázračný výsledok som povďačný ústavu „Spiro spero“, ktorý mňa vyliečil. Za 18 rokov som trpel na mrcha trávenie a na slabosť žalúdka. Vždy som bol nadutý a riadnu stolicu som mal z upotrebovania liekov. Ani spať som nemohol, a v nohách som cítil trpnutia, pre ktoré som sa ani len pohnúť nemohol. Viac ráz som závrat mal. Ruky a nohy som viac ráz studené mal. Počas mojej choroby som nesmel ces'o a cušpajz užívať, čo ma skoro do zúfania donieslo. Od mnohých lekárov som sa dal liečiť, bez toho aby bol nejaký výsledok dosiahol. Vtedy ma upozornili v časopisoch zjavenom „Spiro spero“, a ja som sa aj rýchle odhodlal jeho liečeniu, ktorý aj za krátky čas dokazal jeho cieľ v úplnom upotrebenia liečenia tak, že sa mi prinavrátila chuť do jedenia, a stolicu som mal vždy a vždy riadnejšiu, spánok som mal riadny. A neskoršie som strávil všetky jedlá a o 4 mesiace som bol úplne zdravý. Toto môžem podakovať len ústavu „Spiro spero“ že v 70 ročnom mojom veku od dlho ročnej nemoci som sa oslobodil. Istý výsledok a ľavé liečenie bár komu — kto v takejto nemoci — trpi vrele odporúčať ústavu

Terezia Horn, Wien 16.

Tajemstvo starca.

Skutočná udalosť.

Podáva ŠTEFAN SZABÓ ml. v PAKOZDE.

(Odtisk je zabránený.)

Drahí ľudia!

Niet lepšieho na svete ako dobré zdravie!

Jestli ale človek ochorie, vtedy žiaľbohu fažko najde liek proti svojej chorobe. Aj ja som bol 6 rokov chorľavý a márne som probuval všelijaké prostriedky. Konečne raz čítam v novinách o Fellerovom «Elsa-Fluide», ktorý v apatieke v Stubici (Horvatsko dorábajú. No myslím si, oprobujem i tento prostriedok. Objednal som si na próbu 12 fľašiek a môžem povedať, dobrí priatelia: za 6 rokov som následkom pákostnice a trhania v nohách nevládal chodiť. Nohy som nevládal dvíhať a spať som tiež nehomol. Desaf dní natieral som sa s Fellerovým Elsa-Fluidom a o tri týždne tak som ozdravel ako orech.

Všetcia susedia prišli obdivovať tento čarodejný prostriedok, ktorý mi pomohol. Všetcia vedeli, že som si dal zase poslať z toho Elsa-Fluidu. Teda prišiel ku mne sused Mišo, žalujúc sa, že máva horúčnosť v hlave, zimnica ho trasieva a bolievajú ho nohy, ruky a križe. Dal som mu fľašku z «Elsa-Fluidu» a o tri dni ozdravel. — Štefan z mlynu tiež prišiel, aby mu dal z toho čarodejného «Elsa-Fluidu», lebo mu vraj žena kašle a pichanie cíti v prsách. Pomyslite si drahí ľudia, o 2 dni prišla jeho žena poďakovať sa, že jej «Elsa Fluid» úplne pomohol! — Práve v deň sv. Jozefa príjde kmotra Katrena a sdeli mi, že jej dieťa vždy dávi, má krče v brušku a vždy plače: óbohá žena nevedela si rady s ním. Už nakúpila všeličo z apatieky, staré baby tiež probovali, čo len mohli, ale všetko márne. Prečítal som návod o upotrebení, ktorý je k «Elsa-Fluidu» pripravený a hľadám, či niet v ňom pomoci pre chorobu dieťaťa a skutočne bola pomoc i pre túto chorobu: desať kvapiek z «Edo Faltsui» dnmlička, potom s Elsa-Fluidom natref bruško

dieťaťa a to istotne pomôže! Podám tedy žene jednu fľašku a a hovorím: «No, netrápťe sa, drahá, čo je v tomto návode napísané, to je pravda, ale jestli pomôže prostriedok musíte mi vrátiť dve fľašky miesto jednej. Ale to vám poviem, že jestli chcete pravý Elsa-Fluid, teda píšete zreteľne: EUGEN V. FELLER apatekár v. Stubici Templom-utca 18. (zahrebská st.) A tento liek ani není drahý: cena 12 fľašiek 5 korún a poštu platí tiež apatieka. Ešte v ten deň ozdravelo dieťa a o 8 dní suseda vrátila mi 20 fľašiek Elsa-Fluidu miesto dvoch, lebo keby nebola mala tohoto «Elsa-Fluidu», bolo by jej dieťa zomrelo. Tento pád očul každý človek v obci a každý si objednal Elsa-Fluid.

Bol som vo fašiangoch na svatbe Ondriša, kde ozaj milá vec bolo počúvať, ako si ľudia rozprávali o zázrakoch Fellerového Elsa-Fluidu. Jednému vyliečilo dieťa zo zrádnika, druhému o... nilo hlísty; výborne im pomáhal proti behačke, proti boleniu zubov, svrabu, odstráni lišaj, ružu rany, krče; bolenie žalúdka, nával k dáveniu, ľadvinový neduh, závrat, zimnicu, slabosti a nervositu. Jedon dával krv, i tomu pomohol; druhý zase skoro ztratil zrak a teraz tak dobre vidí ako mladý človek. Dia tohto teda vidno, že Elsa-Fluid výborne účinkuje proti všetkým neduhám. Ešte i volom a svinám pomohol; bo keď nechcaly žrať, gazdovia im dali Elsa-Fluidu a hned žrali. A tak môžem povedať, že toto je jediným prostriedkom, ktorý sa prospešne užíva proti všetkým neduhám a žeby ste pravý obdržali píšete zreteľne takto:

EUGEN V. FELLER apatekár
STUBICA. Templom-utca 18. (zahrebska st.)

Keď si objednáte 12 fľašiek «Elsa-Fluidu», tak máte platiť 5 korún; ktorí si ho objednávajú, prajem im, aby im tak pomohol, ako mne.

Pravy Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známku «Elsa»)

musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrehnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medailou, križom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného križa vyznačil šotovitela «Fluidu» záslužnou striebornou medailou. Objednávajú si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobičkou, alebo za vopred zaslané peniaze.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Else-Fluid, Lujza-Fluid, Inda-Fluid, Salvator-Fluid, Kotvový-Fluid, atď. alebo voliaky Svetový-Fluid a bylina esencijs [Kräutergeist]). Nesvedomití ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa».

☛ Len FELLEROV ELSA-FLUID je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, píšme rekommandovano. ☛

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. szám. (zahrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u. lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica c. 12. v. lekárni «Nador» dra Eggera Váci-körut c. 17.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 fľaš alebo 6 dvoj.fľaš	5 korún	— hal.
	24 « « 12 « « 8 «	60 «	
	36 « « 18 « « 12 «	40 «	
	48 « « 24 « « 16 «	— «	
	60 « « 30 « « 20 «	— «	

Zdarma dostanete pokaždým opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 fľašku.

Ďalej odporúčajú sa FELLEROVE

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na prehnanie; účinkuje rýchle, isto, bezboľastne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bóle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon bálik (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko. — 200 kilogrammov ťažké ošipane! Kravy, čo dávajú mlieko ako smatanku. Ohnivé Kone! Zdravý hyd! Všetko toto znovu dosiahnuť keď sa znamenitý Fellerov zvierací potravný prach s schrankou známkou Elsa potrebuje a lichve s každodennou krmou podáva. — Tento potravný prach zvyšuje chuť k žraniu nezukuje na žaludok, posilňuje valy, a ľdehu krind. Jedon bálik 1 koruna jestli sa objednáva s Fluidom. Bez Fluidu treba naráz aspon 4 bálky treba na ráz objednať čo s spodtosi 5 korún koštuje.

Mój otec už od 2. rokov trpel na klanie v boku a nič mu nepomáhalo, až keď som Váš Elsa-Fluid nebesťeloval. Od tohto času chvála Bohu je celkom zdravý. Papradná, Trenčianska stolica.

Stefan Kusik.